

Όταν η αγία Μαρία η Μαγδαληνή πήγε στον Τάφο του Κυρίου

/ [Ορθόδοξες Προβολές](#)

Μητροπολίτης Κιέβου Αντώνιος Κραποβίτσκυ (+1936)

«δεύτε ιδετε τον τόπον όπου έκειτο ο Κύριος»

Έχουμε διαβάσει ποικίλες συζητήσεις σχετικά με την φαινομενική έλλειψη συμφωνίας ανάμεσα στις Ευαγγελικές διηγήσεις της Αναστάσεως του Χριστού. Έχουν γίνει πολλές απόπειρες για να αποδειχθεί μία συμφωνία ανάμεσα στους Ευαγγελιστές σε αυτό το θέμα, αλλά δεν είναι όλες αρκετά επιτυχείς. Θα ήθελα να προσφέρω μία προσεκτική εξέταση αυτού του θέματος και θα αρχίσω αναφέροντας τα πιο φανερά σημεία που δείχνουν έλλειψη συμφωνίας.

Στο Ευαγγέλιο του Ματθαίου διαβάζουμε ότι κατά τον χαιρετισμό από τον Αναστημένο Κύριο με την λέξη «Χαίρετε» η Μαρία η Μαγδαληνή και η άλλη Μαρία

αμέσως «εκράτησαν αυτού τους πόδας» (Μτ, κη, 9). Όμως αλλού (Ιω, κ, 11-17) διαβάζουμε ότι όταν η Μαρία η Μαγδαληνή θρηνούσε στον άδειο τάφο και δεν αναγνώρισε τον Χριστό, αλλά νόμισε ότι ήταν ο κηπουρός, δεν της επιτράπη να τον αγγίξει. Αυτές οι διηγήσεις δεν φαίνεται να συμφωνούν μεταξύ τους και προσπάθειες από αναγνώστες να τις συμβιβάσουν παράγουν βεβιασμένες ερμηνείες και μη πειστικές επινοήσεις.

Τα τέσσερα Ευαγγέλια δεν αναφέρουν την εμφάνιση του Κυρίου στις Μυροφόρες Γυναίκες με ένα ταυτόσημο τρόπο. Αυτό που περισσότερο μπερδεύει τους ερμηνευτές είναι η έλλειψη συμφωνίας ανάμεσα στις αφηγήσεις που δίνονται από τον Ματθαίο και τον Ιωάννη. Είναι προφανές ότι ο Κύριος εμφανίσθηκε στην Μαρία την Μαγδαληνή δύο φορές: μία φορά μόνο σε αυτήν και την άλλη φορά μαζί και στην άλλη Μαρία, αλλά η σχέση αυτών των δύο εμφανίσεων μπερδεύει τους ερμηνευτές.

Η άποψή μας με την οποία προτιθέμεθα να λύσουμε αυτή την απορία μπορεί να εκφραστεί ως εξής: ο Ευαγγελιστής Ματθαίος αναφέρει την πορεία που έκαναν οι δύο Μαρίες στον τάφο του Κυρίου ενώ ήδη ήξεραν ότι ο Χριστός είχε αναστηθεί εκ νεκρών. Αυτό που περιγράφει ο Ματθαίος συνέβη μετά την εμφάνιση που περιγράφει ο Ιωάννης όταν η Μαρία η Μαγδαληνή εξέλαβε τον Χριστό σαν τον κηπουρό. Πληροφόρησε τους Αποστόλους ότι είδε τον Κύριο και της μίλησε, μετά πληροφόρησε την άλλη Μαρία και οι δύο μαζί πήγαν στον τάφο. Αυτή την φορά δεν πήγαν για να αλείψουν το σώμα, επειδή ήξεραν ότι είχε αναστηθεί, αλλά πήγαν «για να δούν τον τάφο» ξέροντας ότι είναι άδειος και ξέροντας επίσης ότι τα οθόνια μέσα στα οποία είχε θαφτεί ήταν ακόμα εκεί. Δεν ήταν μόνο αυτές και οι δύο απόστολοι που βιαστηκά πήγαν στο μνημείο για να επαληθεύσουν αυτό που η Μαρία η Μαγδαληνή είχε δει, αλλά αργότερα και άλλες μυροφόρες και άλλοι επίσης πήγαν (Λκ, κδ, 9, 24). Ο Ευαγγελιστής Ματθαίος μας πληροφορεί ότι οι δύο Μαρίες αξιώθηκαν μία δεύτερη εμφάνιση Αγγέλου και μετά του ίδιου του Κυρίου.

Ποια άλλη απόδειξη έχουμε εκτός από τα λόγια του Ματθαίου ότι αυτές πήγαν «για να δούν τον τάφο» για το ότι τα γεγονότα στο κατά Ματθαίον έγιναν μετά από αυτά που περιγράφονται στο κατά Ιωάννην; Η δεύτερη απόδειξη είναι ότι ο Ιωάννης περιγράφει ότι τα γεγονότα έγιναν «ενώ ήταν ακόμη σκοτάδι» ενώ ο Ματθαίος καθαρά μιλάει ότι έγιναν «την αυγή της πρώτης μέρας της εβδομάδας».

Το τρίτο σημείο που απαιτεί την προσοχή μας είναι η αντίδραση των μυροφόρων στα λόγια του Αγγέλου και του ίδιου του Χριστού. Στο κατά Ιωάννην η Μαρία παρουσιάζεται τόσο ανέτοιμη για το γεγονός της Αναστάσεως που δεν μπορεί να το αφομοιώσει και εκλαμβάνει τον Χριστό σαν τον κηπουρό, στο κατά Μάρκον τα λόγια του Αγγέλου έφεραν στις Μυροφόρες τόσο φόβο ώστε «δεν είπαν σε κανέναν

τίποτα, επειδή εφοβούνται». Ο Λουκάς γράφει ότι «κατελήφθηκαν από φόβο και έκλιναν τα πρόσωπα στην γη».

Η αφήγηση του Ματθαίου από την άλλη πλευρά παρουσιάζει τις μυροφόρες ήδη προετοιμασμένες για την συνάντηση, αν και ο άγγελος τις καθησυχάζει «Μην φοβάστε εσείς» και «Ελάτε να δείτε τον τόπο όπου έκειτο ο Κύριος». Στο κατά Μάρκον διαβάζουμε για τις άλλες μυροφόρες ότι «δεν είπαν τίποτα σε κανένα γιατί εφοβούνται». Ο Ματθαίος όμως διηγείται για τις δύο Μαρίες ότι «έτρεξαν με φόβο και χαρά μεγάλη για να αναγγείλουν στους μαθητές του» ότι είχε αναστηθεί. Και «ενώ πήγαιναν τις συνάντησε ο Ιησούς». Για την Μαρία την Μαγδαληνή αυτή ήταν η δεύτερη συνάντηση και η άλλη Μαρία που το ήξερε από την Μαγδαληνή τώρα μαθαίνει τα νέα πάλι από τον ίδιο τον Κύριο ενώ είναι ήδη προετοιμασμένη για αυτά. Από που είναι αυτό φανερό;

Η απάντηση σε αυτό είναι η τέταρτη απόδειξη ότι οι δύο γυναίκες πήγαν στον τάφο ήδη ξέροντας για την Ανάσταση. Η ίδια απάντηση θα μας εξηγήσει γιατί ο Κύριος δεν επέτρεψε στην Μαρία την Μαγδαληνή να τον αγγίξει την πρώτη φορά, αλλά λίγο μετά επέτρεψε στις δύο Μαρίες να κρατήσουν τα πόδια του.

Στο Πεντηκοστάριο στην Κυριακή των Μυροφόρων διαβάζουμε στα στιχηρά ότι η Μαγδαληνή «εστάλη χωρίς να αγγίξει τον Κύριο». (Όπως διηγείται και ο Ιωάννης) Τι σημαίνει αυτό; Η Μαρία, η οποία νωρίτερα θρηνούσε για τον αγαπημένο διδάσκαλο όταν τον είδε στον τάφο, τώρα κατελήφθη από υπερβολική χαρά. Χωρίς να κατανοήσει την θεότητά του η να σκεφτεί το νόημα της μυστηριώδους Αναστάσεως, ξεχνά και θέλει να τον αγκαλιάσει σαν ένα αγαπημένο της που τον θεωρούσε νεκρό και χαμένο, αλλά τώρα φανερώνεται ζωντανός. Παραδίδεται σε μία ενθουσιώδη χαρά, χωρίς βαθύτερη κατανόηση. Επιπλέον κατί δεν έχει ακόμα εκπληρωθεί, επειδή ο Κύριος πρέπει να «ανεβεί» στον Πατέρα. Αργότερα ο Κύριος συμπεριφέρεται διαφορετικά στις δύο Μαρίες. Αυτή την φορά οι δύο γυναίκες γνωρίζουν καλά ότι ο Κύριος εμφανίζεται στους πιστούς σαν ο Νικητής του Θανάτου και του Άδη, σαν κάποιος που ανεβαίνει στον Πατέρα στο αιώνιο βασίλειο, και με κάθε εξουσία, στέλνει τους Αποστόλους του να διαδώσουν το νέο του νικηφόρου αγώνα στον κόσμο. Τώρα και οι δύο γυναίκες, όταν τον συναντούν και τον ακούν να τις απευθύνει το «χαίρετε», δεν σκέπτονται πιά με κοσμικό τρόπο, αλλά τον ευλαβούνται σαν τον ζώντα Υιό του Θεού. Έτσι και αυτός δεν εμποδίζει την ευλαβή λατρεία τους όταν «κράτησαν τα πόδια του και τον προσκύνησαν» (Μτ, κη, 9).

Μέχρι τώρα είδαμε πολύ καλά την συμφωνία μεταξύ των Ευαγγελίων του Ματθαίου και του Ιωάννη, αλλά πως θα εναρμονίσουμε και την αφήγηση των άλλων δύο Ευαγγελιστών; Σε ποιο σημείο θα τοποθετήσουμε την άφιξη της Μαρίας της

Μαγδαληνής στο τάφο στην ομάδα των άλλων γυναικών που αναφέρονται από τον Μάρκο και τον Λουκά;

Το κύριο σημείο της απάντησής μας είναι ότι η Μαρία η Μαγδαληνή δεν συνόδεψε τις άλλες γυναίκες στον τάφο του Κυρίου μετά αρωμάτων, αλλά ότι οι άλλες γυναίκες ήρθαν αργότερα από την Μαρία την Μαγδαληνή και ίσως αργότερα και από τις δύο Μαρίες που είδαν τον Κύριο κατά την δεύτερη εμφάνισή του, αλλά δεν ήξεραν ακόμα τίποτα για την ανάσταση. Αυτές οι γυναίκες έφτασαν εντελώς απροετοίμαστες για την αποκάλυψη του γεγονότος της αναστάσεως και δεν υπάρχει λόγος να συμπεράνουμε ότι η Μαρία Μαγδαληνή ήταν μαζί τους· στην πραγματικότητα οι ευαγγελιστές αφήνουν ανοικτή την δυνατότητα για το αντίθετο συμπέρασμα. Και οι δύο άλλοι ευαγγελιστές διαιρούν την διήγηση σε τρία γεγονότα:

1. αγορά αρωμάτων (Μάρκος) και την φύλαξή τους για χρήση αργότερα (Λουκάς)
2. άφιξη στον τάφο και συνομιλία με άγγελο (Μάρκος) η αγγέλους (Λουκάς)
3. ανακοίνωση στους αποστόλους

Ας αρχίσουμε με το τελευταίο γεγονός. Δεν είναι απαραίτητο να συμπεράνουμε από την αφήγηση του Μάρκου ότι οι γυναίκες δεν πληροφόρησαν ποτέ τους αποστόλους για την εμφάνιση του Αγγέλου. Ο Μάρκος μόνο σημειώνει ότι αυτές δεν το έκαναν αμέσως και ότι οι Απόστολοι έμαθαν τα νέα από την Μαρία την Μαγδαληνή, στην οποία ο Κύριος «φανερώθηκε πρώτα» (Μρ, ις΄, 9). Βλέπετε ότι ο Μάρκος την ξεχωρίζει από την ομάδα των άλλων μυροφόρων και ακολούθως ξεχωρίζει την πληροφόρηση των Αποστόλων από την μεταφορά των αρωμάτων και των μύρων. Ο Μάρκος δεν αναφέρει την Μαγδαληνή σαν να συμμετείχε στην μεταφορά των αρωμάτων στον τάφο, αλλά μόνο για την συμμετοχή της στην αγορά τους (Μρ, ις΄, 1), η οποία έγινε το εσπέρας του Σαββάτου, μετά την λήξη των απαγορεύσεων του Σαββάτου, δηλαδή μετά την έκτη ώρα. Η Μαρία η Μαγδαληνή πήγε στον τάφο «ενώ ήταν ακόμα σκοτάδι» (Ιω, κ,1) και χωρίς τα αρώματα και τα μύρα. Οι άλλες γυναίκες ήρθαν με τα μύρα «στην ανατολή του ηλίου» (Μρ, ις΄, 2). Ο Κύριος δεν εμφανίστηκε σε όλες αυτές αλλά μόνο στην Μαρία την Μαγδαληνή, η οποία – επομένως – δεν ήταν μαζί με τις άλλες (Μρ, ις΄, 9). Ο Μάρκος κατονομάζει αυτές που αγόρασαν τα αρώματα και αυτές που παρακολούθησαν την ταφή του Κυρίου, αλλά δεν επαναλαμβάνει τα ονόματα όταν αναφέρεται στην μεταφορά των αρωμάτων στον τάφο. Ο Λουκάς δεν κατονομάζει αυτές που ετοίμασαν τα αρώματα και τα μύρα, ούτε αυτές που τα έφεραν στον τάφο, αλλά υποδεικνύει ότι οι δύο ομάδες δεν ήταν ήταν ταυτόσημες («και κάποιες άλλες μαζί τους» Λκ, κδ, 1).

Προφανώς κάποιες από αυτές είχαν προμηθευτεί αρώματα και μύρα ήδη από την Παρασκευή μετά τον θάνατο του Σωτήρος, αλλά παρέμειναν σε αργία το Σάββατο κατά την εντολή (Λκ, κγ, 56), ενώ άλλες αγόρασαν αρώματα μετά την καθορισμένη αργία του Σαββάτου (Μρ, ις΄, 1). Ο Λουκάς δεν κατονομάζει τις γυναίκες που έφεραν τα αρώματα, αλλά λέει ότι κάποιες «αφού επέστρεψαν από το μνημείο, απήγγειλαν όλα αυτά στους έντεκα και σε όλους τους άλλους. Ήταν η Μαγδαληνή Μαρία και Ιωάννα και η Μαρία η μητέρα του Ιακώβου και οι λοιπές μαζί τους, οι οποίες έλεγαν προς τους αποστόλους αυτά» (Λκ, κδ, 9-10). Στην πραγματικότητα, όπως ο Ιωάννης και ο Μάρκος μας θυμίζουν, ήταν η Μαγδαληνή Μαρία αυτή που άρχισε την εξάπλωση των χαρούμενων νέων. Εφόσον τα νέα διαδόθηκαν σε όλους τους μαθητές επιπλέον των έντεκα, αυτό δεν συνέβη σε μια στιγμή. Οι γυναίκες έπρεπε να πάνε από σπίτι σε σπίτι, όχι μόνο οι δυό Μαρίες, αλλά και οι λοιπές μυροφόρες επίσης. Η μαρτυρία της Μαγδαληνής σχετίζει τα λόγια του τρίτου Ευαγγελίου (κατά Λουκάν) με το κατά Ιωάννην ότι ο Ιωάννης και ο Πέτρος έτρεξαν στον τάφο. Ο Πέτρος εισήλθε στον τάφο και είδε τα οθόνια.

Έτσι τα τέσσερα Ευαγγέλια είναι σε τέλεια συμφωνία με αυτή την ακολουθία

γεγονότων:

- 1) Μερικές γυναίκες αγόρασαν αρώματα και μύρα την Παρασκευή πριν το τέλος της μέρας, πριν την δύση του ηλίου (Λουκάς), ενώ άλλες όπως και η Μαρία η Μαγδαληνή αγόρασαν στο τέλος του Σαββάτου μετά την έκτη ώρα (Μάρκος).
- 2) Η Μαρία η Μαγδαληνή αφήνει τις λοιπές και πηγαίνει μόνη στον τάφο νύκτα πριν ξημερώσει η Κυριακή. Εκεί δεν βρίσκει το σώμα του Κυρίου (Ιωάννης).
- 3) Η Μαγδαληνή τρέχει και αναγγέλει στον Πέτρο και στον Ιωάννη (Λουκάς, Ιωάννης) και μετά στέκεται μόνη έξω από τον τάφο θρηνώντας, όταν ένας άγγελος εμφανίζεται σε αυτήν, και μετά ο Ιησούς, τον οποίο δεν αναγνωρίζει. Όταν τον αναγνωρίζει ορμά προς αυτόν, αλλά δεν της επιτρέπεται να τον αγγίξει.
- 4) Υπακούοντας την εντολή του Κυρίου, πηγαίνει και ανακοινώνει τα νέα στους αποστόλους (Ιωάννης, Μάρκος).
- 5) Χωρίς να γνωρίζουν την επίσκεψη της Μαγδαληνής άλλες ομάδες μυροφόρων επισκέπτονται τον τάφο αργότερα και συναντούν αγγέλους (Μάρκος, Λουκάς) και επιστρέφουν πολύ φοβισμένες στην αρχή για να το ανακοινώσουν (Μάρκος), αλλά αργότερα διαδίδουν τα νέα σε όλους (Λουκάς).
- 6) Η Μαρία η Μαγδαληνή και η άλλη Μαρία, γνωρίζοντας πλέον το νέο της Αναστάσεως πηγαίνουν για να δούν τον τάφο και τα οθόνια, τα οποία ο Πέτρος και ο Ιωάννης είχαν ήδη δει (Λουκάς, Ιωάννης), αλλά όχι η ίδια η Μαγδαληνή. Έρχονται στον τάφο και εισέρχονται όπως τις προτρέπει ο άγγελος (Ματθαίος).
- 7) Ο άγγελος παραγγέλει σε αυτές να επιβεβαιώσουν το νέο της Αναστάσεως στους μαθητές και να ανακοινώσουν την επικείμενη συνάντηση μαζί του στην Γαλιλαία.
- 8) Τώρα έχοντας καταλάβει πλήρως τα γεγονότα οι δύο Μαρίες σπεύδουν να αναγγείλουν στους μαθητές πάλι, αλλά συναντούν τον Κύριο και αυτή την φορά τις επιτρέπει να τον αγγίσουν κρατώντας τα πόδια του (Ματθαίος).
- 9) Μέχρι το τέλος της μέρας, όχι μόνο όλο το σύνολο των μαθητών, αλλά ακόμα και οι Φαρισαίοι και οι Γραμματείς έχουν ακούσει τα νέα. Οι τελευταίοι προσπαθούν να σκεπάσουν τα γεγονότα.